

LA TRALA

JOCHS FLORALS AB QUA. — LA LLENGUA CASTILA Y UN FUNCIONARI Á LLEYDA. — LO D'ALCALÁ DEL VALLE.

Los nostres regidors republicans son un model de bona cultura y uns aficionats enragés á la literatura. Fins are aixó dels Jochs Florals era cosa de noys que estava cridada á desapareixer, y més d'ensà del cop mortal que l'insigne Rusinyol (ay, ab n!) li doná ab els seus immortals "Jochs Florals de Can Prosa".

Pero tot de cop una benefactora reacció ha tornat á fer resplandir la festa de la poesia. Per un cantó lo mateix insigne Rusinyol permet que la seva hermosa filla's posi la mantellina blanca y sia nomenada Reyna de la Festa dels Jochs Florals de Palma, y com si tot obeíss a una veu misteriosa, tot de cop als nostres regidors los hi agafa una Jochs floralis de pare y molt senyor meu, y talment com si no tinguessin res més que fer á Barcelona, á tots los hi ve la dèria d'anar á Saragossa pera assistir als Jochs Florals d'aquella població... pagant la ciutat de Barcelona.

Y ja pres l'acort d'enviarhi mitja dotzena, surten la majoria dels ex-perdidos y saturats d'una fervent devoció literaria, pregan, suplican, demanan y exigeixen que tambéls hi deixin anar.... pagant també la Pubilla.

Ab feynas y trevalls s'ha pogut evitar una invasió edilecsa, á Saragossa, però de totas maneras no s'apurin los barcelonins porque los pochs que hi van, tambéns farán quedar bé. Lo nostre generós Ajuntament, que reb á cops de manguera als pobres, ha votat la miseria de 15.000 ptas. pera gastos de representació á Saragossa. Aixó, si's té en compte que la subvenció que l'Ajuntament dona als Jochs Florals de Barcelona, als històrichs, als verdaders Jochs Florals, es de 500 ptas. anyals, donarà la mida de lo que's preocupa l'Ajuntament de Barcelona de la cultura de la ciutat.

Que'ls hi fassin bon profit als nostres regidors las pessetas que'ns gastin á Saragossa, pero quan tornin, procurin que no's prenguin gaires acorts d'aquesta mena porque aviat, entre Jochs Florals de fora, Orfeons de fora, y altras disbausas de dintre, nos quedarém ab pell y ossos. Si arribés aquest cas no més tindriam lo consol de que cap republicà voldria ser regidor.

Lo president de la Diputació de Lleyda es un home que val totes las pelas.

Ab motiu de pendre possessió lo digne Diputat per Seu-Sort En Joan Rovira y Agelet, aquest senyor, com es natural, encara qu'en los temps que corran no ho sembli, se dirigi á la Corporació parlant llengua catalana.

Lo President li pregá per favor y no com á imposició que parlés en castila perque ell, lo President, no entenia el catalán.

Lo senyor Rovira, convensut de que aquell home en realitat no sabia'l catalán, accedí y li parlá castellá, ab accent bastant acceptable, pero quan torná á dirigirse á la Corporació, torná, com es natural, á parlar ab llengua catalana.

Llavoras l'home s'empipá y botant de la cadira, pres de santo enojo, li va dir que li prohibia parlar catalán y que solo le permetiría hablar en español.

Lo Sr. Rovira feu constar en acta sa protesta, ja que la imposició arbitraria del President l'impossibilitava d'exercir lo seu dret.

De manera que aquells llémanas de perdidos, que ab son afany sistemàtic de reven-

tar tot lo catalá, proclaman l'us de la llengua castila, donan una prova més de la seva antideŀocia per quant, sentat lo principi del President de la Diputació lleydatana, nos trovaré ab que no pot representar una comarca á la Diputació lo qui no sápiga parlar castellá, lo qual significa que 'ls obrers, los trevalladors que no han tingut temps d'aprendre l'armoniosa, son incompatibles ab los cárrechs públichs, essent que las lleys de l'Estat los hi dona aquest dret.

Y á n'el senyor President li diré en castellá: "Mire usté que ha etcho una plancha. Porque desir español al castellano, queriendo desir con esto que el catalán no es español, es una cosa que á sus amigos de enllano del Ebro les causará enogo porque esto es separatista. Si nosotros lo diciéramos ya nos habrian engabiado por un siempre más."

Hem deixat passar temps pera poguer aguantar lo que succeheria ab lo d'Alcalá del Valle, tan xafardejat per la premsa de tots colors y tan usat y abusat com argument de forsa pels aprofitats vividors de la República.

En Maura, que també aquest cop ha sigut molt viu, ordená una informació convitant als que tinguessin denuncias á fer respecte lo d'Alcalá, que las fessin á fi de cas-

tigar als culpables per guardias civils que fossin... Y efectivament. Ni un s'ha presentat á informar.

S'ha repetit la crida, y tampoch. S'ha tornat á repetir y menos.

¿Donchs que fan aquells baladreys que demanaven justicia? Ahont s'han amagat aquells xerraires que encenfan d'indignació las galtas dels nostres crédules obrers ab la explicació de terribles torments? ¿Com es que are no cridan y restan muts devant de la proximitat del ferse justicia?

Es vergonyosa la conducta d'aquests embaucadors de multituds! Es indigne'l procedir d'aquests vividors d'ofici! Mentre la Justicia esperava novas, llum, claror, respecte aquells successos que al dir de tants eran vergonya d'Espanya, los denunciants entretenian al poble ab Casas del Pueblo y meriendas, ab Orfeones y banderas, jochs de criatura y moxigangas indignes dels que tinguin ab bona fé arrelat en son cor l'ideal de la República.

Fins á quan durarà tanta farsa?

GNOM

En Lerroux batxiller

Ja devian enterarsen que la premsa ens ha donat, la simpática notícia que'n Lerroux ha pres el grau de batxiller á Figueras, ab un examen brillant, repartint la bofetada més terrible y colossal, als ximplets que suposavan que'n Lerroux era un bastaix, respecte aixó de la ciencia que tracta'l saber humà. Aquí tenen un extracte fet ab gran fidelitat, de l'examen que va ferlos als senyors del tribunal, que per cert van escoltarlo admirantse á cada pas, de la gran sabiduria que'l Mano va demostrar.

Dcsprés de pensar poch rato vā dir boy grataste'l cap: —Del llati 'n sé una paraula, del francés un mot igual, la primera's diu *conquistus*, la segona's diu *arjant*, dos paraulas qu'acreditan la comedia y jochs de mans, que jo vinch fent á n'el poble

SURT EL
DIVENDRES

Diputació, 262

Molta Henga...

La Justicia. — ¡Com es que no voleu entrar are que la porta està oberta! Així sabriam la veritat y's faria justicia.

Els diaris. — Oh, es que á nosaltres tant nos fa la veritat com la justicia. La qüestió es inventar successos y guanyar céntims.

desde fà una pila d'anys. *Geografia*, es una cosa que tinch-forsa per la mà, coneix tot el Paralelo, y estich bastant enterat de la Coruña y Girona y molts punts de l'Ampurdà, de quan venia à fer vagas pagadas à tant el pam. En *Historia* soch un trumfo, coneix la dels torturats y coneix l'història negra dels desastres colonials, y sobreto sòl l'història que à Madrid van editar, dibuixme ves à Catalunya à menjar dels catalans, primera part de la meva que resulta edificant.

De *Retòrica* me'n sobra, sobre això ja-haurán notat que la *retòrica* buyda

es en mí casi especial.

D'*Aritmètica* ni'n parlo,

tots vostés suposarán que jo sé de treure comptes,

y coneix un bitllet fals

vingui del *Crèdit*, de'n Maura,

ó de la Fraternitat.

Sobre *Dibuix* y pintura

ni'n hauríam de parlar

perque pinto la cingonya

deu fer cosa de vint anys,

y he sentit que la gent diuhen

que hi tinch una trassa gran.

De *Moral*, es un article

que per poguer demostrar

el coneixement que'n porto

no més diré que jo vaig

tot sovint à *'La Gran Peña*

y al *'Palacio de Cristal'*,

datos que per si demostran

lo que ho tinch estudiat,

¿De *Gimnasia*? no s'en riguiu,

que jo coneix ab el nas

que m'hi consideran mestre

y ni'm voleu preguntar,

la serie grossa de planxes

y d'equilibris y salts,

que desde'l camp anarquista

he fet al republicà,

y parém d'asignatura

perque deixo demostrar,

que jo passó de l'alsada

dels senyors del tribunal.

¿Mereixo una bona nota?

crech que sí, vostés dirán.

Van mirar-se's la catedràtichs

y van fer que sí ab el cap

demonstrantli en conseqüència

qu'havia obtingut el grau.

¿Y are vostés no endevinan

la carrera qu'apendré?

jo suposo que no deixa

la carrera d'industrial,

si la llana continua

pels clatells republicans.

PEP DE LA TRALLA

rigim à vosaltres, puig per dignitat no podem consentir que un ambiciós vulgar, un subjecte cent voltas caragirat, lo prototipo de la hipocresia, lo reflexe més genuí de la burguesia sense entranyas, lo retrat més vivent del polítich vividor, l'home que com Judas es sols capás de moures al drinch del or ó al tuf de un acta de diputat, lo despreciable Roca y Roca, que avuy s'anomena republicà y respatlla à en Salmerón, ab la mateixa barra que demà liampiaria las botas de Carlos Chapa si aquest li oferis satisfacció à les seves ambicions inagotables, no podem consentir, repetim, que revestit de «amigo del pueblo» tracti avuy d'ensarronarvos à vosaltres ab paraules que no sent y ab ideas que no creu ni practica.

Totas las ideas y creences son respectables quan se practican ab honradeza y consecuencia, pero quan de las ideas se'n fa un negoci y de las creences un «modus vivendi», com ho fa en Roca y Roca, no hi ha ningú que's precibi d'honorat y sincer que no se'n aparti ab fàstic, puig los homes d'aquesta faysó fins son capassos de ridiculizar l'honra de sas germanas per un grapat de céntims.

¡En Roca y Roca! Y el coneixeu à fons? Me'n dubto, puig si'l coneguessa vos n'apartariu, y fins sentiria la roja de la vergonya à la cara al pensar que un dia inconscientment havia protegit à un sér d'aquesta calanya.

Y per avuy prou. En lo número pròxim vos exposeré las probas de tot lo que deixem apuntat, pro provas convincents, fets reals, de tot lo qual en respondem en tots terrenos.

Y allavors una de dugas, obrers tarrassencs, ó seriam cegos de enteniment y à mes un destorb per la emancipació del proletariat si no vos ne apartessiu, ó convindriau ab tots els homes imparcials de qualsevolga idea social, política ó religiosa, de que tipus tant hipòcritas com en Roca y Roca sols poden servir al ciutadans honrats y dignes, de escupidora.

PELEGRI LLANGORT

(Seguirá).

AVIS IMPORTANT

Als pochs moments d'haver sortit nostre número anterior, anunciant la renda de la lámmina ab el Pi de les tres branques, à benefici de la Escola gratuïta catalana «Mossen Cinto», s'agotà la relativament curta tirada de láminals que haviam fet, no poguent servir totas les que ns demanaren.

Pera que per tots n'hi hagi hem dispatat un'altra edició que's vendrà en les mateixas condicions que l'anterior, ó sia à 0'50 pessetas una, y à 0'25 pels nostres llegidors presentant el número corrent à la nostra Administració y en el local del Foment Autonomista Català, (Diputació, 295, pral.).

Fem constar desd'aquí'l nostre agrahiment iers un nostre distingit company de la Secció d'Instrucció del Foment Autonomista Català, que ns ha ofert gratuïtament la cartolina per a l'segón tiratge.

Tots som catalans

Sí, tots ho som de catalans els que tenim per Patria aqueixa mateixa terra catalana, aqueixa mateixa nacionalitat que per esser com es la mare comú de tots nosaltres, devém aymar ab la més entusiasta abnegació; tots ho som de germans els que havém nascut d'una mateixa mare, y per això no tan sols devém estimar aquella Patria, terra nadiua de tots els catalans, com à mare nostra, sino que devém també estrenye els llasses de germanor y de amor entre tots nosaltres, perque tots som germans.

Sobradament ha demostrat aquesta conveniència el Catalanisme, nosaltres som els que havém dit ja repetides voltas, que dintre del credo nacionalista català hi caben totes las opinions políticas, nosaltres som els que més ample llibertat de criteri sostenim, y axis com deixem que tots els catalans pensin com vulguin en lo referent à formas de govern més ó menys secundarias, no podiam deixar d'admetre tampoc que tots els catalans pensem com millor els hi semblés en matèries religiosas.

La idea de Patria es bon xich més enlayrada que totes las altres; pero, no obstant, comprenem sobradament que la llibertat en l'home es una principalissima necessitat que deu satisfer-seli, y molt més encara quan aquesta se refereix al pensament. «Pel benestar social es necessari—deya en Pujolà y Vallès—deixar que cadaçú se conformi ab la soluciò qu'ell creu més recta sobre l'intrincat problema de las religions, puig de lo contrari se contribueix à fomentar la horrorosa y temible lluuya de las creences.»

Y per això saben dintre el Catalanisme tots els catalans que perteneixen à diferentes sectas de la religió per què nosaltres desitjém també assolir la pau y lo benestar social.

Pero, després d'exercitar aquestas hermosas demonstracions de mútua tolerància, després d'haver

deixat que cadaçú se dediqui à n'aquelles prácticas religiosas que més convenientas creguí, es necessari que allavors, recordantnos de que tots som germans, demostrém que per sobre de tot sabém posarhi la germanor: que'l catòlic s'ajunti ab lo masó, el protestant ab l'espiritista y axis successivament, acumulant nostras forças pera lluytar sols contra l'enemic comú, l'enemic de la Patria, perque à la fi tots som catalans.

PERE B. TARRAGO

PARLANT DE L'OM

(Pendant à un article publicat en el número 1344 de *La Esquella* volguent satirizar la excursió al Pi de les tres branques.

Ola, Ola, senyor Kicu. ¿Ahont s'ha ficat que no l'hem vist aquets dies?

— Era al Coll. He anat à fer Repùblica.

— De qué? de fanch? Deu ser molt pesada aquesta feyna? veritat?

— No, Relativament senzilla. Un dia cantém la Marseillesa à l'apayaderu; un altre dia fem concurs de pendons à la Fraternidad; un altre dia fem una marienda à las afueras; un altre dia ballar al poble à l'Entoldado de la Caza. Tot això es molt divertit. No trobarà ningú que diga que s'aburreix, ni que's fastigueja, ni que'n està tip.

— Deu ser per l'istil d'una romeria.

— Una cosa semblant, pero allí s'hi fa religió, y nosaltres fem Repùblica.

— Ah! ja. Y aiyo del árbol de la libertad ¿que es?

— ¿Que vol que li diga un om plantat de poch.

— Pero te quelcom de particular? Perque d'oms plantats de poch n'hi han molts y que no fassin fruya à centenars.

— Be, si; no obstant aquest es diferent dels altres. Es plantat d'en Lerroux.

— Pro jo voldria que'm digués si, apart de la juventesa, te algun merit tradicional ó històrich, com l'arbre de Guernica, per exemple.

— Desd'are, si senyor. En quan al temps preterit sols se que va neixer à la terra y va estar conrehat per molt bons horticultors.

— No'm convens, senyor Kicu. Tots els arbres dels parques y jardines han nascut a la terra y han sigut y son conrehuats per molts y bons horticultors y encare may se l'hi ha acudit, no obstant y la juventesa de molts, anomenar lo simbol de Llibertat, ni Igualtat, ni res.

— ¡Oh, poch à poch! Aquests no tenen simbolisme.

— Vaja, à la fi veurem à que treu nas y que representa l'om?

— Hi ha qui diu la Llibertat en persona.

— Errada. Hi falta la Fraternitat y la Igualtat.

— Te raho. Segons en Lerroux es l'arbre sots quina sombra debém acoblarnos per obtenir la Santa llibertat.

— El significat es molt ben trovat, pero no hi veig lo de santa.

— En Marquina el compara ab la feconditat, per lo molt que pot produhir, essent com es tan joventet.

— Malament si lo que produhís (que també podrían ser peras) fossin tan dolentes com las ODAS (encar que sigui una aberració dirne odas) de'n Marquina.

— Donchs, ¿qué té raho per vosté?

— Tots, perque això dels simbols cada hú els interpreta com vol. ¿Qui li negarà que l'Anglés hi trobarà l'símbol de la democracia? ¿Y si en Vallés y Ribot li diu que aquell om representa la federació que acoba potent (*anque joren*) totes las branques ('n té més de tres) dels republicanismes? Dels simbols ríguissen. El gorro frigi es molt fàcil de confondre ab la barretina. En Lerroux se presenta com à redemptor del poble y l'únich redimit es ell.

— Home, no sé que dirli; mes, confessi qu'es bonica tota aquella xirinola de discursos enteros y pronunciados, atapahits de *Repùblica*, de fraternitat, democracia, burguesia, progrés, marina, mausers, llibertat, ¿no troba que's molt avensat tot això?

— Molt avensat, si; y si s'hi empenya poch adequat moltes vegades, y fins hi ha ocasions que no es gens lliberal y menys demòcrata.

— Hi ha oradors que tenen pensaments bo-nichs.

— No ho dupto.

— Hi ha qui diu que aixoplugats sota l'om aconseguirà la llibertat tan desitjada.

— Estaria millor que digués que l'esperessent assentats.

— Un altre deya que sols mirant l'om, un se podia fer càrrec de la *Repùblica*.

— Donch miri, me sembla que això l'haurán de provehir d'uns caminadors: es molt jove encara.

— No m'ha entès. Va dir: «Este árbol representa lo mucho que puede hacer la *Repùblica*.» Com volguent dir qu'essent jove pot fer molt més que si fos vell.

— Quin amor à la joventut, ab tot y que pot produhir bastant pinyol.

— Vaja, vaja, vosté tot ho critica. ¿Vol res més bonich qu'allò de la Casa del Poble, ahont

tota la massa popular hi deixá sos cabals pera aixecarla.

— Això es eminentment republicà-unitari! Ara té la paraula en Roca y Roca, à veure si li convé.

— Ademés, ho tenim tot à punt: el poble es nostre voluntariament, ab una organització perfecte de servei obligatori.

— Es allò que diuen: els extrems se tocan.

— Tenim... himne (extranger), tenim... banderas (y pendons), tenim... arbre (oh! la originalitat) y tenim... homes (y donas).

— Res més! Escolti un qüento. Una vegada eran en Pau, en Pere y en Berenguera. Van reunir-se al mitjà del bosch pera fer una truita. En Pere va dir: Jo hi posaré la paella. En Pau va dir: Jo hi posaré l'oli. Y en Berenguera va dir: Jo hi posaré l'och. Y exclamaren: Ja tenim truita! Mes tot d'una finí el seu goig. Al mateix instant se's ocorregué idèntich pensament: ¿Y'ls ous, qui's hi posa?

— Bé, ¿qué vol dir?

— Qu'un, doscents, mil ó deu mil... ¡no son res! Falta instrucció, falta ilustració, falta pasta... els falta'l Comers, l'Industria y fins l'element eminent popular. Això sempre va endavant; l'ignorancia sempre va endavant; l'afarrera.

— En una paraula: tenim paella, och y oli pero falta... lo altre!

PETADOR

Obrers

De molt temps que ab gran tristesa experimento la cega afició que la majoria de vosaltres, tot just comensada vostra joventut, trenquen pel camí afalagador dels plahers y dels vics.</

Els republicans d'ahir y ls d'are

Tallém de *El Federal* periódich republicà que's publica á Valencia:

«No hace muchos días me decía un veterano obrero que tomó parte en el movimiento obrero de 1869:

—Aquí cayó Genovés—decía señalando un pedazo de acera de la plaza de Cajeros.—¡Parece que lo esté viendo; era un valiente...! ¡Qué día aquel...! ¡Como luchaban aquellos bravos republicanos...! ¡Con qué fe, con cuánto entusiasmo...! Lo mismo que los de hoy...! Genovés fué en defensa de la libertad y encontró la muerte; los de ahora dicen que defienden la República y se hacen ricos! Da vergüenza ver á muchos republicanos... les falta valor para combatir á los monárquicos, riñen con sus hermanos como mujeruelas de plazuela... Hoy ya no se hacen sacrificios ni se gastan los caudillos su fortuna; viven de su nombre político que lo explotan. Guerrero fué el ídolo del pueblo y gastó toda su fortuna. Lluch, Climent, Gastaldo, acabaron grandes patrimonios... ¿Quieres decirme los que hoy tanto blasfoman de republicanos que han hecho? A ninguno de ellos les han sacado de la ciudadela como á tu padre y á mí para fusilarnos por conspiradores; y gracias á que vino el perdón, gestionado por personalidades prestigiosas, antes de que dieran la orden de fuego, sin allí nos quedamos... ¡Aquellos tiempos ya pasaron! Hoy van á la cárcel cuando quieren y no siempre que lo merecen, y allí desde el director hasta el último empleado, se ponen á sus órdenes y hacen cuanto les viene en gana... ¿No ves como proceden los que se disputan la fuerza republicana de Valencia, el ejemplo que dan...? ¿Crees tú que así podemos ir á la revolución todos juntos...? ¿Qué sería de nosotros si diéramos armas á los republicanos, como las tenían en 1869 y 73?

1.º aniversari de LA TRALLA

Pera solemnizar el primer aniversari de la sortida del nostre periódich, LA TRALLA publicarà, el divendres dia 21, un número extraordinari dedicat á conmemorar aquesta data.

El número constarà de 8 planas y's vendrà á 10 céntims. Hi figuraran excelents gravats de actualitat y fotografías representant las tascas habituals pera la confeció y envío del nostre periódich, Reproducció del artístich reformat de la bandera de LA TRALLA, Redacció, Administració, etc.

En el text hi figuraran treballs del nostres redactors y colaboradors, tractant de la tasca de LA TRALLA y de sos propòsits; de la fundació de la Escola gratuïta catalana "Mossèn Cinto" portada á cap y instalada ab el producte de LA TRALLA; sistema d'ensenyança qu'en ella's dona; assumptos d'actualitat y de propaganda, etc., etc.

Progrés Autonomista

Aquesta nova Associació constituhida á Barcelona, adherida á la "Unió Catalanista," ha publicat una fulla impresa, de la que n'extraitem els següents paràgrafs:

"Al quedar definitivament constituit el PROGRÉS AUTONOMISTA y marcada ab fermesa en els seus estatuts la seva orientació, se dirigeix á vosaltres publicant las seves aspiracions y tendencias.

El PROGRÉS AUTONOMISTA's proposa treballar pera l'assoliment de l'Autonomia integral de Catalunya, contribuïnt ab totas sas forças á enrobustir la causa del Nacionalisme Catalá.

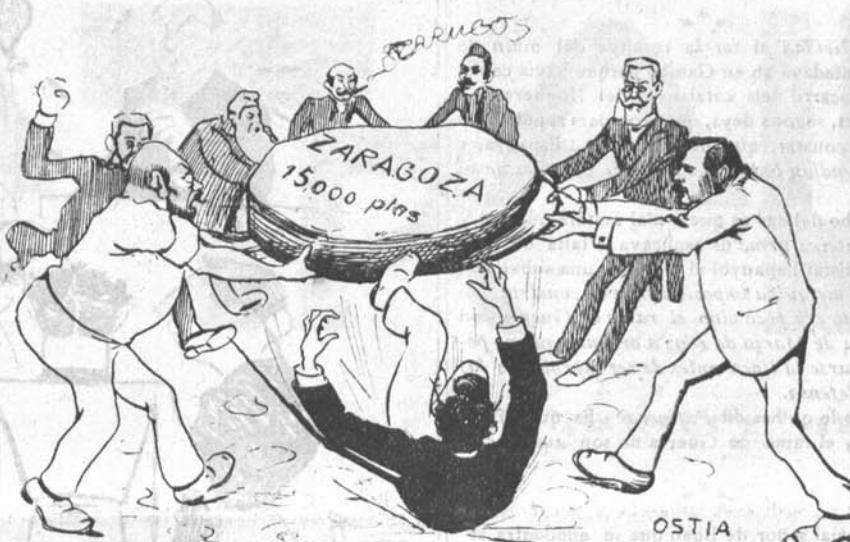
Partidaris convensuts dels drets del individu, volém que aquest sigui lliure y autònom, pera que, enrobustidas aixís sas facultats y energias, siga més gran y més digne la colectivitat catalana pera portar la seva representació al gran concurs de la "Germanor Universal."

Som nacionalistas catalans perque creyém que mentres hi hagin patrias artificials constituhidas per tiràniques ambicions y á copia de sacrificar vidas humanas, hi haurán en el mon dominats y dominadors, per lo que reconeixém que la tasca principal pera constituir una Humanitat lliure, es esborrar tot quant va contra las sabias lleys de la naturalesa.

Completament allunyats de la xorca lluya de la política menuda, embrutidora de las causas més nobles, la nostra dèria será la de fer autonomistas consients pera que'l dia que Catalunya's vegi lliure dels lligams enervadors del centralisme, se trovi ab una generació de bons catalans entusiastas guardadors de las reivindicacions de nostra estimada Patria, y que sápigan guiarla pel camí del Progrés y de la Cultura."

Doném la enhorabona al "Progrés" per sa patriòtica proclama y pels seus bons propòsits pera la causa de Catalunya.

Cap á Saragossa

Una gorra bastant grossa y de regular valor,

que ha sigut molt festejada per los nostres regidors.

¿Es tiránich lo descans dominical?

Tinch á la vista un setmanari que's titula redemptor de la classe "laboriosa," que després d'un sens fi de defectes, á n'el descans dominical hi troba que's cara y tiránich. Carca, ó siga clerical, no ho es, per quan la ley diu perque puguem cumplir ab nostres devers religiosos; mes, si nosaltres no regoneixém tal devers, no diu pas que'n hi obligui. Desde aquest punt, no es cara.

En lo de tiránich, ja hi ha més que parlar, donchs tiránich ho es tot quant ataca á la llibertat del individu y l'imposta, ja siga per lley ó per la forsa; mes, cal entendre que las lleys, tal com va'l mon, serveixen pera refrenar l'home de sa bárbara avaricia y ambició que sent per la moneda, siga explotant ó no. Si tinguessim una mica de sentit comú, d'amor uns als altres y abolissim l'egoisme (mal de tots los mals) no caldríen lleys ni manaments; mes, desgraciadament, no es aixís: l'home, per son instant, la porta l'ambició ja'l neixer, y per excepció gran, se la pot refrenar. ¡Es pitjor que'l gram! Y per aquestas rahons s'ha tingut d'imposar per lley una cosa que, llògicament, cada amo d'establiment hauria d'haver implantat fa molt temps, donchs bastant s'havia demanat sense cap resultat, y ara's queixan alguns per la forma violent com se'l fa cumplir; perque bé ho comprén un principal que havém de tenir un dia de descans per expansionarnos, pero lo qu'ells miran es que si tancan se quedan sense calaix, sens pensar que l'altra dia se fará més crescut. Es á dir: tot per la moneda.

Ab aixó, crech que no es tiránica una cosa posada per lley per vâldressen els que no tenim altra forsa material que la de nostres punys, y ab més rahó no hoes aquesta pel sentit que ja he dit: de que s'havia demanat molt y no s'havia pogut lograr. Donchs, llògich y just es que vinga per lley.

JOAN JAUMANDREU

A MA BANDERA

Ab orgull té tinch en mas mans, ma estima da bandera, y foll de goig te contemplo y't beso, tú qu'ens recordas las irrefutables probas de ton poder y del inmens amor que'l fills de Catalunya per tú tenian, quin amor, per sa grandesa, va ferte heretar per tots els bons catalans. Per aixó t'aymém tant nosaltres; per aixó volém que voleyi's en l'aire molt amunt y sempre alta; mes, no com ensenya de conquesta y de domini, sino com emblema de llibertat, amor y civilisació, sentiments nascuts y arrelats ja en els bondadosos cors de nostres avis te tacaren ab llur sang, agafante al veures morir, tement que quedessis abandonada, al ensembs qu'una folla impaciencia de veuret onejar sempre victoriosa, y al pensar que podrías perdrer tots los heróichs defensors y quedarte sola sens un catalá que't guaris d'esser presa d'una gent forastera, els precipitava encara més cap á la mort.

Fes memoria, hermosa bandera catalana, y recorda, encara que siga per un sol moment, que quan el valent Casanova t' prengué en sas mans, plens de fé y coratje, á ton entorn corregueren y seguiren un sens fi de dignes fills de Catalunya, induits á la lluya per llurs llibertats, pel grandissim sentiment patri que'u inspiravas.

Recordat d'aquell Casanova y l'altivesa ab que lluya tenint en sas mans per ell tan preuhada joya.

¡Quin seria son orgull quan l'enemic, plé-

compte del saló-teatre, que ja per lo atrotinat sembla més propi d'un corral de bens que d'un lloch propi pera ferhi ball ó meetings, tot degut á la garsibera d'en Barbas, que per no gastar res, ni modos gasta ni en las sessions del Ajuntament, ni en las de Junta municipal, per més que á no tardar gayre li regalarán una urbanitat, perque se la estudihen en las properas vacacions que tindrà de batlle perpetuo.

Molins de Rey
Molt senyor meu: Li agrahiré se serveixi insertar en el setmanari de sa digna direcció lo següent escrit, del que li quedarán agrahits varis suscriptors:

«Sr. Alcalde de Molins de Rey.
En nom de varis veïns d'aquesta vila li supliquem que valente de tots los medis que estiguin al seu alcans, fassi desapareixer l'escàndol que diariament s'està donant en certa casa de la piazza de la Creu, entre un viudo y una casada, que á més de faltar á la moral se falta al decoro de las personas honradas que ho están presenciant tots los días. Si se'n fan oídos sorts miraré d'entendrens ab lo Excm. Sr. Governador civil de la província.»

El que sigui confrare que prengui candela, y la pot tenir encesa en las horas totas del dia que las passa en dita casa de la piazza de la Creu.

BROSSA DE VALLS

Els tips d'olla ministerial, ya han averiguat qui es ALSA-PREM.

Ara resulta qu'el que escriu la correspondencia á LA TRALLA es... Lluís Grau.

Mossèn Salas, Cabestany, lo retraté, Llorens del blé y los catalanistas, quedan indultats.

Així ho diu el fristol de Camps.

¡Oh! aquets republicans de pa y olla tenen un nas que ni el del Pare Corominas.

Dono el prarbién á D. Lluís.

Ara... tractém de brossa.

El agraciad Padró (per la loteria aquella) s'ha proposat popularisar-se allotjant al municipi á tots els socis del cassinet republi-gana. El xicot es molt després pagant el poble; ara, respecte á las obreras que te á la fàbrica ya muda de especie.

En la passada sessió va proposar un altre empleat pera ajudant de secretaria, per lo qual lo senyor Casas li va contestar molt oportunament que el municipi no era un establecimiento de inválids ni un assil, pro la majoria va guanyar y... ja'n tení un altre á la menjadora.

Nota. Lo fristol de Camps també accedí á la petició de Padró. ¡Oh! pera sensat, formal y... toca cascabels, Camps.

Y després preguntarás al alcalde president lo que fan tants empleats á dins de l'ajuntament.

El agraciad Padró (per allò) ha manifestat (segons me diuhen los meus agents) que voldrà conveixir al ALSA-PREM, per propinarli una pallisa y menjársel de viu en viu.

Si la cosa es certa ya li posaré un avis el dia que estigui yo lligat de peus y mans, puig d'altre modo dubto que pugués lograr el seu desitj.

En quan al àpat no ho probi, la carn de ALSA-PREM no li agradarà perque no es ni capellá ni fraire.

En resum senyó Padró quan li piquí alguna cosa grati fort; es lo mill.

La senmana vinent li diré al fristol qui es el Valls 8 Octubre 1904.

En Roca y Roca's torna retrògado. Ay, no. Retrógado ja ho era; lo que are's torna es catalanista, pero catalanista dels reconagrats, dels nostres. Tota la crònica de la seva *Esquella*, va dedicada al Pi, (ja poden comprarla perque á fer obres de caritat ningú s'hi ha d'oposar). Parla del Pi, y ab un tó benévol com si ns perdonés la vida, diu que no som tan dolents com aixó y ns tracta de bons xicots. Se fa càrrec del nostre amor á Catalunya y paternalment nos la deixa estimar sense renyarnos...

Roca y Roca no siguis anibal. Com més t'aproximes més fàstich nos fas. El dia que tú t'atreveixis anomenar catalanista, serà qüestió de canviar el nom al Catalanisme.

* * *
¿Yls republicans de Navarcles? Per are bons.

* * *
Lo recaudat fins avuy pera la suscripció oberta per varis ayamants de la Patria Catalana pera depositar una corona sobre la tomba de Mossèn Jacinto Verdaguer ascendeix á 21'75 pts.

Continua oberta la suscripció admetense donatius en aquesta Redacció.

* * *

Retallé de *La Campana d'en Roca l'ex-tri-fáceo* y actualment bi-fáceo.

«La pau armada es la miseria de las nacions, y porta aparellada la carestia de la vida, y ab ella la pobresa del organisme humà, l'anemia y l'aniquilament continuos, á raig fet, d'un número incalculable d'individuos. Tant quant més ferro's posa en las mans dels soldats, menos ferro conté la sanch dels treballadors.»

Mira, Roca y Roca: dir aixó y esser partidari del servey militar obligatori es esser un barrut y un farsant de marca major; perquè tot lo que copiem es un anatema pel servey obligatori que tú defensas, perque ja no't tocaria anarhi.

De la mateixa Campana.

«A Ricla (Aragó) van crusarse dos trens: el d'en Salmerón y'l del Rey.

Era de nit, y no obstant, van brillar en l'espai com tres llampechs, tres crits que sintetisan las esperansas de la nació: «Visca Salmerón!» «Visca Espanya!» «Visca la República!»

Els del tren regi dormian. Els del tren republicà estaven desperts.»

No sabém si es cert que dormissin els uns y escessin desperts els altres; pero creyem que pot molt ben ser lo que's diu dels que anavan en el tren fraterno; perque son dels que no dormen. ¡Com que son molt vius! Més que molts de nostres obrers que's deixan embarcar pels que si no's quedan en terra es perque van en tren restaurant ab un luxo sols comparable ab el del tren que ocupavan els que dormian.

Que no diguin que's republicans no tenen una pesseta, qu'aixó es mentida, y que no diguin que no son esplèndits y rumbosos, que també es mentida. En el ball que va donar-se en l'envelat del mercat de la Concepció durant les festes passades, va posar-se á la venda un ram de fiors de paper que á tot estirar valdria unes quatre pessetas; donchs el primer y l'únic poster va ser un republicà, que va donar-ne la friolera de 1152 duros!! El ram, quina coincidencia!, va anar á parar á la filla del senyor Lopez, tinent d'alcalde del districte, y'l que va comprarlo, j'una altra coincidencia!, es l'amo de la taula *La Paloma*, instalada en el mercat de referencia.

Y are que vagin dibent que's fraternos son pobres y que les taules de la Concepció no produuen extraordinariament.

112 duros per un ram!!

11 Y quants infellos obrers republicans están morintse de fam y de miseria!!!

Rigorosament històric, Cullit la setmana passada. Lloch de la escena: un carrer de Gracia. Un municipal reprén á un carreter perque va adormir á dalt del carro. Aquest (lo carreter s'entén) li contesta ab to desabrit, y al replicarli'l guarda, ab bons modos, que si no s'esmena'l denunciará y li imposaran una multa, li contesta'l fraterno ab desprecí:

«—Aixó ray, ja pot ferho. Diguenthó á n'en Coroninas....»

Se veu qu'en Sebio ho ampara tot; jeyl, tractantse de corregionaris.

Diu *La Publicidad* esplicant la marxa del Consultorio Médico - Quirúrgico - Lipasiterápico - fraternal:

«1.º Que teniendo en cuenta el fin de los dispensarios gratuitos instalados únicamente para el servicio de los pobres de solemnidad..... desde esta fecha solo serán admitidos los que estén reconocidos como tales.

2.º Que los enfermos que estén ya en tratamiento y no se encuentran en las condiciones arriba expresadas, (es dir no sigan pobres de solemnidad), podrán beneficiarse de él solamente hasta que se crea conveniente, y siempre que su lugar no deba ocupar un pobre de solemnidad.

3.º Que los enfermos pobres una vez recogido el número de orden en la portería de Fraternidad Republicana, deberán después del primer reconocimiento, presentar un certificado de análisis del Estuto y de la Orina.....

*NOTA.—Pueden presentarse á la visita desde el núm. 1 al 525 inclusive.»

Comprenden la *martingala*. Es un dispensari gratuit (?) pero pagant; ab la particularitat de que lo servey del metge es voluntari, puig no más se prestará hasta que se crea conveniente; aixó es: fins que li dongui la gana. Que á qualsevol malalt se l'hi suprimiran las consultas per fer lloch á un pobre de solemnitat; y com que si volen, solzament poden comprender com á tals los que viuen de la almoyna resulta que, lo més fácil es que's obrers malalts se quedin com el gallo de Morón; sense diners y sense visitas.

Y ara una pregunta: Quant encolomeu als pobres de solemnidad y als obrers per los certificats dels análisis? Un duret? Perque si aquella nota no es un reclam, ab 525 matxacants hi ha molt més dalit per cridar los vivas reglamentaris.

Los publicitaris cada dia se'n tornan més avansats *La Publicidad* del dissapte al demati á la secció de Movimiento Republicano. hi publicaba la convocatoria d'una reunió de propaganda espiritista.

L'un dia els hi parlan de destruir la Religió; l'altre dia en Salmerón els hi deya á Lleyda que s'havia de deixar dels idealismes de la separació de la Iglesia y del Estat; ara els hi fan propaganda espi-

ritista; vamos que's fraternos que sols pensan ab lo cap dels seus Jefes aviat no sabrán ab quina carta quedarse.

La Publicidad al fer la reseña del mitin de Tremp s'enfadava ab en Cambó perque havia calificat de ferrocarril dels catalans el del Noguera Pallaresa. Sort, segons deya, que's oradors republicans havian fet constar, que dit carril era d'Espanya, y que lo defendian todos los españoles amantes de su patria.

Pero lo bo del cas es que á n'el mateix número y baix la mateixa firma'nsplicava la falta de protecció del Estat Espanyol al otorgarli una subvenció que per lo mequinha impossibilitaba su construcción y por si esto era poco vino el ramo de Guerra con la ley del 4 de Marzo de 1892 á ordenar que no podía subastarse la linea antes de ser aprobadas las obras de defensa.

¿Ja sabs lo qu'has dit Putinera? ¿Es que l'Estat Espanyol y el ramo de Guerra no son amantes de la patria?

Copíem:

«El concejal señor de Buen que se encuentra actualmente en Zaragoza, ha expedido al alcalde el siguiente telegrama:

«Acordado llegada dia 20. Conviene preparar tren especial. Aquí todo está dispuesto. Interesados el alcalde y los concejales en que venga la banda municipal y la guardia municipal montada para hacer un *carrousel*. ALCANZARÍA PRESUPUESTO.»

De manera que alcanzaría el presupuesto eh? Llavoras, si ab el pressupost n'hi ha prou pera anarhi la banda y la caballeria municipal, ja que assignar tan pujat pressupost no haventhi intenció mes que d'anarhi's regidores.

Misteris de la casa gran...

Las dos últimas fuetadas corresponden al número 45 del dos del mes de Septembre passat, foren una mala interpretació y equivocació del «Ceballot».

Premiá de Mar

Sr. Director de LA TRALLA.

Per fi, en el local dels fraternos d'aquest poble ha presidit un meeting S. M. Alejandro I.

Se sembla que ab la seva democracia, y considerant que's tractava de treballadors, podia haver-sopat de sobras y acabar el meeting un parell d'horas més aviat, donchs sab que'ss llevém á las cinch, y á aquella hora es massa tart per un treballador anar á dormir, pero l'Emperador se pensa que tothom pot fer com ell: menjar, veure i dormir.

Aquesta es la seva feyna. Ara calculeu companys qu'és l'Emperador: un burgés ab tota l'extensió de la paraula.

Després d'haver parlat una colla de bugaderas baix el tema de atacar catalanistes, burgesos, clero, cremar, matar y revolució, va fer us de la paraula l'Emperador.

Referintse á sis parejas de la guardia civil (que jo'm crech va fer venir per guardarli las espatillas, sens comptar la policia especial que portava), va preguntar:

«Dónde están los ladrones, aquí ó en el Ayuntamiento?

No poguen contestar allí, li diré ara:

Entre les fitxes que figuraban d'alt d'aquell teatre n'hi havian bastants del que demanava, donchs allí se'm figuraba una torre del carrer d'Amalia.

Al seu costat, á l'esquerra, hi tenia un representant dels fraternos d'un poble veí que fa poch temps va ser agafat per lladre y després d'altres fraternos forasters del mateix ofici.

Després de ferli veure que la guardia civil podia fer una cordada allí mateix, li faig avinent, Emperador, que si es vritat que va cobrar 125 pessetas per aquella juerga, es massa: fissiu més baratet y uo exploti tan als pobres.

Li dona les gracies anticipadas, senyor Director, per la publicació, aquest

OBRER DESENGANYAT

29 Setembre de 1904.

Igualada

Sr. Director de LA TRALLA.

Aquí estém més bé de lo que volém; desde que tenim un ajuntament la major part d'ell republicà y economistà (aixó quant es tracta de sufragar algun gasto d'iglesia) que per comptes de volquer un be per Igualada la volen ensorollar; sois es veu ab los impostos posats sobre la avirám aixó es 50'10 per cada gallina, pollastre, conill, ous la dotzena, llet, etc., etc. qu'és vengui dintre la vila, y al combátrer un regidor aquets impostos, hi va haver un altre regidor republicà que va tenir la barra de dir que aquell que s'ho menjava que ja podia pagarho.

Pregunto jo á n'aquest regidor: si'l que s'ho menjava es el rich ó el treballador qu'una es la festa del treballador sino matà un conill? y la llet qu'ui se la veu? si la llet qu'és consumeix aquí Igualada se l'haguess de veurer el rich, la meytat l'hauria de donar als tocinos; per lo tant tot aixó no mes es

LA TRALLA

El meeting torero

En Mazantini.—Zenore: con la pérdida de Cuba perdimos la mitad de nuestro honor. Y ahora, con ezo der dezcanzo dominicá, noz vamoz á quedar zin é.

El públich.—¡Muuuuu bien! Que ze le dé la oreja!

volguer fer pagar al obrer els comestibles mes cars, y si are l'obrer es queixa que no pot viurer, alashoras dirá pitjor y podrá donar las gracies á aquests republicans que després d'haberlos necessitat per poguer sortir regidores els pagan ab un plat d'aygua y una forquilla.

FUET IGUALADI

Crespiá

Sr. Director de LA TRALLA.

Si jo sabia fer espetergar fort lo fuet, poch amich de donar fuetadas, y no'm faltés frissola, sols per lo que visch frisos d'espectacles extraordinaris, desitjaría apromptar també lo meu granet de serra; mes, á n'aquest poble, ja no ser que lo nostre alcalde al cap de l'any fa canet y netab tot lo pressupostat, que permet que alguns industrials donguin de pés deu per dotze, que fins un d'aquests té una certa mesura pera fer las compras que no s'havé pas ab lo sistema decimal ó ab un altre que té per vendre, que's carrers s'asseblan molt ab recons de mals endressos, y que tot plegat, si per casualitat passés lo Director d'Higiene, s'hauria de posar cotó fluxi-x al nas, tanta es la podridura, y de bellugarshi forsa l'esperit caciquil, per lo demés tot va com una seda.

Si alguna queixa's fa á l'alcalde que mereixi escarmant, s'ho escolta com qui sent ploure. Tot es libertat.

Ara, no sé si ho fa per lo que deixo dit al principi; més tard potsé ho sapiguéum.

Ja que tinch la ploma á la mà y malgrat lo que deixo dit que no soch amich de donar fuetadas, no puch estar quiet.

¿A que no endevinan á qui vaig á treurer la mosca del nas ab la punta de la frisela? No? Donchs a n'el mateix Eusebi, com á republicà y com á director de *La Publicidad*.

Diu aquest á un seu amich d'idees forsa diferents, que lo mateix servirà pera esser director del Correo Catalán, fent de carlí, sempre que li dongués més pessetas per viure.

¡Qué tal, republicans de l'intangible! Lo qu'és estrany qu'el seu amich no tractés de llogarlo,

Lo conexia d'estudiant.

TRALLA SOG

6 Setembre de 1904.

Molins de Rey

Sr. Director de LA TRALLA.

Hi ha en aquest poble qui creu verdaderament ab la meva mort; altres, al contrari, s'han atrevit á confondrem entre distingits poetas y celebrats escriptors, sens dubte considerant la meva superioritat sobre la seva ignorancia y creyent candorosament que qui com jo empleya lo meu xorch istil literari no pot ser cap tonto, sino que per lo menos un poeta de primera, de segona ó tot lo més de tercera volada. ¡Qué pagaria jo pera saber lo que eis que's ha cabut l'honra d'esser senyalats ab lo dit dels fraternos com a autors de las mevas cartas! ¡Qué pagaria jo!, repeteixo. Pero aixó, jo, que sentria qu'entre 'ls llos qu'ells s'arman arribessin fins a confondrem d'espècie, no puch tolerarlo y estich disposat á revelar en una de mas properas cartas qui es el poça vergonya (senyal que'n tinch), ca're (jay, qui parla!) y retrògrado (sic) Petador, pera així evitar qu'entre'l xiú-xiú de marmanyera que corra entre orella y orella dels fraternals hi barrejassin noms (á via de sanfayna) qu'han tingut en respecte las generacions pretèrites, qu'admiran las presents y que malehirfan las futures si arrivessin a arrelar-se els instints demòcratas... purpurinechs al cor de les petits molins d'ereyencs.

Sort qu'ara en Bieló pren estat (de lo que'l feliçito pel bon gust qu'ha tingut) y á no tardar molt (un any, Bieló?) ens enjegarà entre cap y coll algun aixeridet company de causa pera major tràgica del que volta moldar quan honrosament defensava las mevas cartas. ¡Oy, Branya! ¡Pero que

n'han de menjar de plats de sopas avans no pugas aniquilarlo... y ;cuidado, que tienes... Nelos!

;Ah! Senyor Director, alló de qu'el batle festeja darrera la porta, no ho cregui. Al menys per ara. Ara s'ha introduhit fins á la cuyna.... que ja es algo.

Y per avuy prou. Fins á la próxima, en la que, segons he dit, els diré clà y català qui es el malesperit del

6 Octubre 1904,

PETADOR

PUNTAS

Sitges per la Malvasia, per borregos Cardedeu y per neulas de poch preu als «banchs de la majoria».

Els «fraternals» d'aquí á Espanya j'eu veure que inventin res! puig cantan l'himne francés y «aixecan» casas... de canya.

RAMÓN BARBANY

PRIMERA PART

DE

L'AUCA DEL GRAN BARBUT

(Continuació)

El pobre 's fa, ben segú, per no dar res á ningú.

Ni al m